

„Prikkebeen”

Als bij zoo veel van zijn werk, zijn het ook hier de kinderen, groeven, die de aasleiding werden tot het overnemen en maken van de manuscripten voor de geschiedenis van Mijneer Prikkebeen.

De jongere generatie heeft die avonturen niet meer, zooals wij ze uit vertellingen van onze ouders of uit het kinderboek maken, ook lezen breed voor den groot lachende staat.

In de zijne verzameling kinderboeken, hoe artistiek ook verzorgd, is er geen een te vinden, dat zoo tot de kindervantasia spreekt als de Prikkebeen.

En zijn prentboeken, die typografisch ook goed verzorgd zijn, dat men ze als volwassene met toegewende waardering bekijkt. Juist hier schuilt het gevaar: men schenkt het kind boeken, die den volwassenen artistiek bevredigen — begrepen valt strekt niet inzicht, dat dergelijke boeken ook door het kind kunnen gewaardeerd worden. De ondervinding wijst uit, dat het toegestelde dikwijls het geval is.

De Prikkebeen in de prentboek-uitgave is verlicht met tamelijk primitieve, maar voorreffelijke kinderprenten.

Maar het zijn niet in de eerste plaats de oude hout-gravures, die de waarde van de Prikkebeen bepalen: het is in de eerste plaats de fantastische, maar kinderlijke geschiedhistorie van een man, wiens hartstocht het is, vlieders te verzamelen, wil hij zijn vader Urcula nadenken om te ontloochen lachen op zich te gaan naar bijzondere exemplaren.

De belangstelling der kinderen voor de verschillende figuren uit deze geschiedende Prikkebeen, Urcula, Dickie, Nel, en, brachten mij er toe te meer haastbaar met hen te maken.

Het was eigenlijk meer de wils om, met de een kinder-velletje gekropen en roed te zien met de onovervloedigheid van kinderogen, te trachten deze figuren, zooals ze van kind af aan met den groot lachende gemaak, gestalte te geven, die van de typen uit het prentboek.

Maar nu maar kreeg de historie mij te pakken. Prikkebeen liet me niet meer los.

Hier was een man, een hielog, die in zijn wetenschappelijke werk voortdurend wordt gewaar-

Urcula van den Dey.

loond door zijn vrouw Urcula, in het kinderboek een begripelooze raden voorgesteld als zijn zuster en vrouw, die moest dat haar zijn reeds voldoende moest weten om geheel het leven van Prikkebeen te volgen. En omdat zij omtrentert, dat Prikkebeen's belangstelling geheel afgaat naar zijn wetenschappelijke werk, haal zij zijn werk met een idealiteit als waarmee zij een mede-waardige zou gekant hebben. Zij, de materialistische vrouw van een idealistisch man bevest, zweekt hem, zijn belangstelling naar te richten op zaken, die een direct voordeel afwerpen. Zij weet zich in haar bestaan behield door den niets ontloochen hartstocht voor ecclische vindingen van haar man.

Zij is in haar leven zijn afgewend tot een vrouw van het type, dat saanen regent: een Nines.

Indere poging, om van haar man een meer wetenschappelijke minach te maken, mislukt, totdat een dergelijke catastrofe nadert: Prikkebeen heeft een vrouw bevestigd, die in staat blijft te zijn, hem te loven, hem te leid en, hem niet te temen naar haar hand en hem uiteindelijk afvoer te brengen, dat hij maatschappelijk gewoog blijft te zijn, om naast zijn biologische studie, het vaderchap van een groot stief-kindere te bekleden. Deze vrouw is Nel.

Als Urcula alles weet, sticht ze van jalouzie. Dat dit conflict op die eenvoudige wijze in de kindergeschiedenis is afgevoerd, is bewonderenswaardig. Het heeft de diepte en tegelijk de overvloed van een sprookje.

Wat prachtig is de tragiek van deze, in haar beide teleurgestelde vrouw Urcula! Dit man-vijf ontroert dikwijls door haar nalatent. Zij wil haar man voor zich behouden, ze tracht hem te loven op haar manier: met een kopje thee en 't intelligenz stakje-op-de-plaat.

In het geheel, hem gestalte te geven, Prikkebeen, de idealist, de onmaatschappelijke mens, veroverdijgt tot de schale lippen van een cartoon-ten.

Hij kreeg de sympathie van de kinderen! En toen een van zijn kinderen vroeg, of het Prikkebeen's vriend was (die toen bekend werd door zijn eerste halfbroeder) en een ander Den Quakende te maken te contrast, wist ik, dat mijn dien enige-mate benikt was. Want er is voor mij, relatief, geen verschil tusschen een man, die naar de structuur gaat om wetenschappelijke onderzoekingen te doen, en de hielog, die naar de kindervantasia voortloopt om een schijnbare vlieders te vangen.

Ook de andere poppen zijn gaandweg gevormd: Dickie, de bolle materialist, Prikkebeen's Sancho Panza, die met loven-waardheid voordeel trekt uit daden, door zijn meester maar idealistisch gesteld, (hij heeft Prikkebeen bij de Turken dienstverband te verrichten, terwijl Dickie als Gouverneur wordt aangesteld, om de kinderen van den Dey van Algiers het A. M. C. te loven). En hij alles verstaat hij zich achter het rooster, zijn verhooren gegeven plaats op te sporen.

Het is ondenkbaar de geheele geschiedenis op den voet te volgen en de bewerking van het spel aan te geven, dat ingeteld wordt door een onovervloedige spreken.

Vanwege de roed, de aandacht gevestigd te heb hen op dit veld, maar ook nu nog springende stuk kinder-romantiek, dat ook voor kinderen boven de pubertit niet van zijn frischheid heeft ingehoor.

Sommige wijze paedagogen hebben op den inhoud bemerkingen en schelden hun schijnbare houding over het aspect van alveel artistieke waarde bij een Dey van Algiers, die al zijn valche mad-gereven aan den guld had opknopen.

Het is ondenkbaar overtuigd van de wijze, dat in deze passage gevatte heb en vertragen door een overvloed ontslag met het verhooren van prenten. Want ik heb te niet van overtuigd, dat deze passage uit Mijneer Prikkebeen, bezwaren alle wrevel-kenen in sprookjes, mede de maatschappelijkheid van de moderne gigas-fabricage op 't gegeven heeft.